

Den nye Svømmehallen under utbygging. Foto: Hartmann Runarsson

KVINESDAL
KOMMUNE

ÅRSBERETNING 2015

Hovedtall og resultater for kommunens samlede økonomi og virksomhet

Rådmannens kommentarer:

Årsberetningen består hovedsakelig av den pliktige rapporteringen etter gjeldende lover og forskrifter med hensyn til økonomisk resultat, jfr. kommuneloven § 48 pkt. 5. En fylldig rapportering for tjenesteområdene vil fremkomme i årsrapporten. Delen hovedtallsanalyse tar utgangspunkt i de økonomiske oversiktene for driftsregnskapet, investeringsregnskapet og balansen.

Resultatene er vurdert i forhold til budsjettet og vesentlige avvik i forhold til dette vil bli forklart. Kommuneloven § 47-1 pkt. sier at kommunestyrets bevilgninger i årsbudsjettet er bindende for underordnede organer.

Hovedstrategien til Kvinesdal kommune er å satse på bolyst og egen attraktivitet. De faktorene som påvirker bolyst og attraktivitet mest er tilgang på arbeid og bolig. Hovedmålet til Kvinesdal kommune er « Kvinesdal kommune skal være den foretrukne bo kommunen i regionen.» Målet er å øke innbyggertallet til 6 722 innbyggere innen 2022.

Befolkningsutviklingen er en god indikasjon på en kommune sin attraktivitet. Kvinesdal kommune har hatt en befolkningsvekst på 0,55% i 2015, og har ved utgangen av 2015,- 5 981 innbyggere. Nabokommunene Flekkefjord har hatt en vekst på 0,3%, Farsund på 1,14% og Lyngdal på hele 1,94%, Lyngdal er den største vekstkommunen i hele Vest-Agder i 2015 og betydelig bedre en landssnittet som var på 0,93%.

I 2015 er det gjennomført et ambisiøst investeringsnivå på 91 mill. Av dette utgjør 33 mill. svømmebassenget.

Brutto driftsresultat ble positivt på 5,4 mill. I 2014 var brutto driftsresultat negativt på 2,5 mill.

Driftsregnskapet for 2015 er gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på 22,8 mill. Netto driftsresultat viser et positivt resultat på 32,4 mill. kroner, mot 12,245 mill. i 2014. Det er anbefalt at netto driftsresultat bør utgjøre minst 1,75 % av driftsinntektene. For Kvinesdal kommune utgjør netto driftsresultats andel av driftsinntektene 5,7%.

Sykefraværet er redusert fra 7,34% i 2014 til 6,7% i 2015. Dette er bare positivt! Som IA-bedrift vil arbeidet for å øke nærværet fortsette også i 2016.

Den økonomiske utviklingen:

Høye ambisjoner og trangere økonomiske rammer i fremtiden vil forsterke behovet for omstilling gjennom fornyelse og handlekraft. De fleste enhetene vil jobbe med omstilling og tilpasning av aktivitetsnivå i henhold til tildelt budsjetteramme. Utviklingen av den digitale kommunen er fortsatt et viktig virkemiddel i fornyingsarbeidet. Det jobbes nå med å integrere nye løsninger i ERP (nytt økonomisystem) som skal være online oktober 2016. Innen den tid er det mye arbeid som må gjøres for at dette skal bli et vellykket prosjekt. Prosjektet hadde oppstart våren 2015. Målet med IKT er å få til en bedre integrasjon og flyt i organisasjonen koblet mot effektiv bruk av IKT.

Den økonomiske målsetningen fremover vil bli å oppnå et nettodriftsresultat på minimum 1,75%. For å nå denne målsetningen må vi få ned utgiftene, og/eller øke inntektene, samt holde kontroll på veksten i driften.

Anna Camilla Bruno Dunsæd
Rådmann
16.03.16

Innholdsfortegnelse

Hovedtallsanalyse:	3
Driftsregnskapet	3
Investeringsregnskapet	11
Balansen:	16
Likestilling og mangfold:	22

Hovedtallsanalyse:

Driftsregnskapet

I det følgende presenteres driftsregnskapet for 2015 i form av utdrag fra skjema 1a. Avvik mellom regnskap og budsjett kommenteres. Hovedoversiktene framkommer mer detaljert i årsregnskapet for 215 som er trykket i eget hefte. Avvik som relateres til enhetene kommenteres under avviksanalyse av driften.

Regnskapsskjema 1A Driftregnskapet				
Tall i 1 000 kroner.	Regnskap 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Revidert budsjett 2015	Regnskap 2014
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER				
1 Skatt på inntekt og formue	(123 350 939,91)	(120 401 000,00)	(120 401 000,00)	(119 230 989,00)
2 Ordinært rammetilskudd	(180 531 134,00)	(180 846 000,00)	(180 846 000,00)	(174 339 453,00)
3 Skatt på eiendom	(61 614 997,00)	(57 947 000,00)	(57 784 000,00)	(61 518 231,00)
4 Andre direkte eller indirekte skatter	(31 061 411,00)	(29 611 000,00)	(29 611 000,00)	(30 360 716,36)
5 Andre generelle statsstilskudd	(30 442 165,31)	(25 226 000,00)	(28 492 000,00)	(25 126 661,49)
SUM FRIE DISPONIBLE INNTEKTER	-427 000 647	-414 031 000	-417 134 000	-410 576 051
FINANSINNTEKTER-/UTGIFTER				
7 Renteinntekter og utbytte	(22 183 089,23)	(20 900 000,00)	(22 596 000,00)	(24 296 453,02)
8 Gevinst finansielle instrumenter (OM)	(1 502 570,91)	-	(1 024 000,00)	(775 526,40)
9 Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	(762 982,32)	12 938 000,00	793 000,00	13 133 632,50
10 Tap finansielle instrumenter (OM)	597 420,00	-	-	294 536,00
11 Avdrag på lån	17 251 972,00	17 000 000,00	17 321 000,00	16 932 000,00
NETTO FINANSINNTEKTER-/UTGIFTER	-6 599 250	9 038 000	-5 506 000	5 288 189
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER				
13 Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk				-
14 Til ubundne avsetninger	12 851 794	1 280 000	12 851 794	8 989 304
15 Til bundne avsetninger	6 986 002	6 700 000	6 700 000	6 986 002
16 Bruk av tidligere års regnskapsmessig merforbruk	(389 127)	-	(389 127)	(3 775 304)
17 Bruk av ubundne avsetninger	(1 000 000)	-	(1 000 000)	(5 958 000)
18 Bruk av bundne avsetninger	-	-	-	-
NETTO AVSETNINGER	18 448 669	7 980 000	18 162 667	6 242 002
20 Overført til investeringsbudsjettet	8 279 571	8 185 000	8 279 333	5 372 124
21 Til fordeling drift	(406 871 658)	(388 828 000)	(396 198 000)	(393 673 736)
22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	384 074 150	388 828 000	396 198 000	393 284 609
23 Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-22 797 508	0	0	-389 127

Frie disponible inntekter:

1) Skatt på inntekt og formue.

Kvinesdal kommune har ikke justert skatten i løpet av 2015. Avviket mellom regnskap og budsjett er på 2,95 mill., noe som utgjør 2,39% bedre enn budsjettet.

Regjeringen har videreført at 40pst av kommunesektorens inntekter skal komme fra skatter. Skatteanslaget for 2015 ble nedjustert og veksten i samlede inntekter er høyere enn veksten i frie inntekter. Skatteinntekter og inntektsutjevning for den enkelte kommune fastsettes ikke gjennom statsbudsjettet. Det er lagt inn en vurdering av beste anslag for kommunens skatteinntekter. Det er denne delen som er usikker og ikke et treffsikkert anslag for skatten. Skatteinntgangen for (primær) kommunene for perioden januar til desember var på 136,598 mrd. Dvs. 5,99% høyere enn i 2014. Fra staten ble skatteinntgangen på årsbasis etter RNB, anslått til 4,61%.

Utviklingen i skatteinntektene fremover er meget usikre. Vi har opplevd kraftig fall i oljeprisen. Det vil gi lavere aktivitet i oljenæringen og underleverandørene til denne bransjen. Dette vil kunne føre til ringvirkninger inn i kommuneøkonomien.

2) Ordinært rammetilskudd,

Til beregningen av rammetilskuddet inklusiv inntektsutjevningen ble det brukt en prognosemodell som er utarbeidet av kommunenes sentralforbund (KS). Kommunen har budsjettert med 180,846 mill., regnskapet viser 0,315 mill. mindre enn budsjettert. Det vil si 1,7% lavere enn budsjettet. Kvinesdal kommune hadde i perioden høy skattevekst som medførte at inntektsutjevningen ble høyere enn innbyggertilskuddet. Som følge av dette fikk Kvinesdal et negativt ordinært rammetilskudd som ble gjennomført via trekk i inntektsutjevningen

Kvinesdal kommune har avgitt høringsvar angående det nye inntektssystemet. Regjeringens forslag vil kunne medføre mindre rammetilskudd til Kvinesdal hvis kommunen ikke slår seg sammen med andre kommuner.

3) Skatt på eiendom,

Kommunen har kun eiendomsskatt på verk og bruk med en skattetakst på 7 promille.

Den består av skatt på vannkraft og verk og bruk i kommunen.

Det er budsjettert med 57,784 mill. i eiendomsskatteinntekter. Regnskapet viser 61,615 mill.

Det er et positivt avvik på 3,83 mill. og et avvik på 6,2%. Årsaken til avviket skyldes deflatering av 2009 skattesatsene til dagens nivå.

4) Andre direkte eller indirekteskatter,

denne posten består av konsesjonsavgift og naturressursskatt. Konsesjonsavgifter er avgifter som er knyttet til vannkraftutbygging. Avgiftene er for å gi kommunen en erstatning for generelle skader ulemper som ikke blir kompensert på annen måte. Konsesjonsavgiften går inn i et fond sammen med avsetningene til næringsfond. Det var budsjettert med 6,7 mill., kommunen fikk inn 6,986 mill. et avvik på 4,1%. Forskriften om justering av konsesjonsavgiften sier at den justeres automatisk ved første årskifte 5 år etter at konsesjonen ble gitt og deretter hvert 5 år. Det er dette som er årsaken til avviket på 4,1%

Naturressursskatt kommer fra de store kraftverkene Tonstad, Åna-Sira og Solhom. Fra småkraftverk er det Høylandsfoss og Trælandsfoss. Naturressursskatten beregnes med 1,1 øre/KWh til kommunen av gjennomsnitt produksjon av kraftverkene de siste 7 årene (2007-2013).

Forutsatt at selskapet har tilstrekkelig skattegrunnlag for overskuddsskatten i fremtiden, vil naturressursskatten ikke utgjøre noen ytterligere skattekostnad for selskapet.

Naturressursskatten er budsjettert med 22,911 mill. regnskapet viser 24,08 mill. et avvik på 4,9%. Årsaken til avviket skyldes fordelingsprosenten i skatteregnskapet.

Kommunens prosentandel hvert år av samla etterskuddspliktige blir anslått av SKD.

Korrigerings/retting blir rettet opp når de endelige fordelingsprosentene foreligger.

5) Andre generelle statstilskudd

Denne posten består av Konsesjonskraftsalg, integreringstilskudd, statstilskudd asylmottak og rentekompensasjoner for skolebygninger, eldreomsorg og kirkebygg.

Det er et positivt avvik i forhold til regnskap og budsjett på 1,95 mill. prosentvis avvik blir 6,4%. Avviket skyldes merinntekter på integreringstilskuddet på 1,4 mill. Denne posten må ses i sammenheng med enheten NAV, det er her inntektene blir generert. Statstilskudd asylmottak har vi mottatt 0,462 mill. mer enn budsjettet.

Finansinntekter/utgifter:

7) Renteinntekter og utbytte

Utbytte til Agder energi utgjorde 16,195 mill. Renteinntektene på bankinnskudd og startlån var på nærmere 6 mill. Det ble et negativt avvik på 0,412 mill. som utgjør -1,8% avvik fra budsjettet. Årsaken til avviket er svikt i renteinntektene for 2015.

8) Gevinst finansielle instrumenter

Denne posten består av to deler, det er aksjer i eiendomsfond og en CDO. Det ble i budsjettrevisjonene oppjustert overkursfond/utbytte fra aksjeposten Aberdeen eiendom på over 1 mill. Den positive forskjellen målt mot regnskap og budsjett er 0,478 mill., positivt avvik på 32%. Det positive avviket skyldes at VPS oppgaven har oppjustert CDO med nærmere 0,5 mill.

9) Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter

Denne posten består av renteutgifter på lånene som er tatt opp i forbindelse med investeringene og startlånene. I 2 budsjettrevisjon ble det forlik mellom DnB og Terra kommunene, saken ble avgjort ved utenrettslig forlik. Kvinesdal kommune har betalt DNB i henhold til forliket. Etter at utbetalingen til DnB er foretatt viser det seg at kommunen har en positiv rest fra avsetning på nullkupongen og skyldig renter på 12,1 mill. Denne er behandlet i 2. budsjettrevisjon og ført som motpost på renteutgifter. Det positive avviket på 1,55 mill. skyldes lavere renteutgifter enn budsjettet.

10) Tap på finansielle instrumenter

Denne består kun av eiendomsfondene Aberdeen Eiendom Asia og Norden. VPS oppgaven viser nedgang i aksjene på -0,6 mill.

11) Avdrag på lån

Gjelder minimumsavdrag på de kommunallånene. Det er betalt 17,25 mill. i avdrag for regnskapsåret 2015. Denne er forventet å øke de neste årene, da investeringsutgiftene på svømmehallen forventes å slå inn med full effekt.

Avsetninger og bruk av avsetninger:

Dette er avsetninger og bruk av avsetninger som er vedtatt av kommunestyret, det som er brukt eller avsatt i driften er ikke med i disse tallene.

Avsetningen til ubunden avsetninger, som er avsetninger til disposisjonsfondet er identisk med det kommunestyret har gitt føringer på. Det er derfor ingen avvik.

Det samme gjelder for bruk av ubundne avsetninger, altså bruk av disposisjonsfondet.

Avsetningen til det bundefondet, i dette tilfelle til næringsfondet er 0,286 mill. høyere enn budsjettet. Årsaken til avviket er at all inntekt i forbindelse med konsesjonsavgiften skal avsettes til næringsfondet. Fondsmidlene kan ikke nyttes til å dekke løpende drift av kommunen jfr. §2 formål.

Overføringer til investeringsbudsjettet,

Denne er lik som budsjettet, det er egenfinansieringsbidrag fra driften til investeringsregnskapet.

Summen av punkt 1 til og med 20 viser hva som er igjen til fordeling. Det ble brukt 384,07 mill. i diften (skjema 1B). Det medfører at mindreforbruket ble 22,8 mill.

Vesentlige avvik i forhold til revidert budsjett:

I løpet av 2015 er det noen poster som har endret seg mye, se tidligere kommentarer ovenfor. Det er tilstrebet å ta høyde for de fleste endringene i løpet av 1. og 2. budsjettrevisjon, men man har ikke klart å utligne alle.

Regnskapsmessig mindre forbruk:

Bunnlinjen i kommunens driftsregnskap kalles regnskapsmessig mindreforbruk/merforbruk. Kommuneregnskapet er finansielt orientert og tar utgangspunkt i inntektene som kommunen har tilgjengelig. Et forbruk ut over inntektene er dermed et merforbruk og gir et underskudd. Bunnlinjen tar opp i seg både ordinære driftsposter, renter og avdrag samt de interne finanstransaksjonene. Interne finanstransaksjoner er bruk av og avsetning til fond og overføring til investeringsregnskapet .

Regnskapet for Kvinesdal kommune viser et regnskapsmessig mindreforbruk på **22,8 mill.**

Årsaken til mindreforbruket kan oppsummeres slik:

Skjema 1B (Driften kap.1-7)	
Mindreforbruk i kap.1-6	2 126 918
Mindreforbruk interkommunalt samarbeid	(441 387)
Mindreforbruk tileggsbevilgning politisk	(10 000)
Mindreforbruk pensjon	10 873 327
Merforbruk lønnsporten	(425 000)
Sum mindreforbruk skjema 1B, driften	12 123 858
Skjema 1A	
Mer personskatt	2 949 940
Mer naturressursskatt	1 164 409
Mer eiendomsskatt	3 830 997
Mindre konsesjonskraftsalg	(135 914)
Rammetilskudd inkl.inntektsutjevn.	(314 866)
Mer stattilskudd asylmottak	462 755
Mer rentekompensasjon	210 424
Mer integreringstilskudd	1 412 900
Mindre renteutgifter	1 555 982
Mindre renteinntekter	(412 747)
Tap på finansielle instrumenter	(119 258)
Mindre avdrag på lån	69 028
Sum mindreforbruk skjema 1A, driften	10 673 650
Mindreforbruket	22 797 508

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning, er det anbefalt at netto driftsresultat i prosent av inntektene minimum bør være 1,75 prosent samlet for kommunesektoren. For å opprettholde et stabilt investeringsnivå uten reell økning av gjelden, er det nødvendig at netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene holder seg på et relativt høyt nivå.

Svakheten ved netto driftsresultat er at det er avdragsutbetalingene og ikke avskrivningene som innvirker på driftsresultatet. Avskrivningene har ikke resultateffekt i det kommunale regnskapet. Når avdragene erstattes med avskrivningene viser netto driftsresultat gjennomgående lavere tall.

Netto driftsresultat for Kvinesdal kommune er på 5,7 prosent.

Avviksanalyse av driften:

Skjema 1b (driften) har i 2015 et samlet mindreforbruk på 12,7 mill. Det er i pensjonskapittelet at mindreforbruket er størst, det er på hele 10,9 mill.

Driften fikk økt rammene i første og andre budsjettrevisjon. Mange av disse bevilgninger vil også ha effekt fremover.

Sektor for samfunnsutvikling

Støtte:

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
23 338 415	20 577 381	20 168 000	-409 381	-2,03

Denne enheten dekker utgifter til kommunekassen og politiske styringsorgan. Enheten viser et merforbruk på 0,409 mill. i forhold til regnskap og budsjett. Det skyldes i hovedsak It-utgifter og lisenser. Motposten er utgifter til DDV som ble 0,27 mill. lavere enn budsjettet.

Rådmann og fellesutgifter:

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
19 280 161	21 567 748	23 138 016	1 570 268	6,79

Samlet sett gikk rådmannen/stab med et mindreforbruk på 1,57 mill. Årsaken til mindreforbruket skyldes kontoene kommuneplanarbeid og andre driftsutgifter.

Plan og miljøenheten

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
5 650 749	7 109 679	9 126 190	2 016 511	22,10

Har et mindreforbruk på 2,02 mill. Skyldes i hovedsak at alle stillingene ikke er blitt bemannet.

Kulturenheten

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
10 560 105	10 137 676	11 241 175	1 103 499	9,82

Har et mindreforbruk på 1,1 mill. Skyldes i hovedsak kinoen, der kiosksalget og salg av billetter har vært høyere enn budsjettet.

Teknisk drift

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
31 294 658	37 748 660	38 712 823	951 163	2,46

Enheten har et mindreforbruk på 0,95 mill. Det skyldes i hovedsak lavere strømutgifter på de kommunale byggene, forsikringsoppgjør fra en brannskade som ikke er ferdig utbedret.

Nav

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
14 299 727	16 732 754	16 300 151	-432 603	-2,65

Enheten har et merforbruk på 0,433 mill. Denne enheten må også ses i sammenheng med inntekter fra integreringstilskudd på skjema 1a. Kommunen fikk over 1,4 mill. mer i tilskudd enn budsjettet. Økning i tilskudd henger sammen med økning av utgifter på NAV.

Sektor for oppvekst

Kvinesdal skolen

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
74 976 264	72 796 600	73 068 000	271 400	0,37

Totalt for skolene viser et mindreforbruk på 0,27 mill. Kvinesdals- skolen er i balanse og har styrt økonomien i tråd med tildelt budsjettramme.

Barnehagene:

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
38 230 073	38 175 508	40 367 107	2 191 599	5,43

Barnehagene hadde et mindreforbruk på 2,2 mill. Skyldes at en styrer har gått i 80% stilling uten at de 20% er blitt erstattet. Enheten har lavt sykefravær i 2015 mot 2014.

Det er en assistent på dispensasjon som pedagogisk leder. Enheten har ikke gjesteelever fra andre kommuner og slipper dermed den økonomiske belastning det fører med seg.

Spesialpedagogstilling er ikke ansatt i 2015.

Sektor for pleie og omsorgssektoren:

De enheter som er årsaken til merforbruket er Åpen omsorg, Kvinesdal bo og rehabilitering og Boligbaserte tjenester.

Enheten Levekår

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
25 282 923	20 509 486	22 412 151	1 902 665	8,49

Det gode resultatet på 1,9 mill. skyldes i all hovedsak tilskudd fra Fylkesmannen til voksenopplæringen og refusjon fra Helsedirektoratet angående ressurskrevende brukere,

Boligbaserte tjeneste

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
41 801 163	37 616 209	34 210 927	-3 405 282	-9,95

Har i flere år levert merforbruk. I hovedsak skyldes merforbruket utgifter i forbindelse med kjøp av andre tjenester, administrasjonsutgiftene får vi ikke refusjon for i beregningene til utgifter til ressurskrevende brukere. Høyt sykefravær i noen av boligene. En bolig har hatt et administrativt årsverk på toppen av turnusen. Denne stillingen er nå tatt bort for 2016.

Åpen omsorg

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
41 606 027	45 838 794	45 580 902	-257 892	-0,57

Viser et lite merforbruk på 0,258 mill. Enheten har hatt fokus på å tilpasse driften til sin tildelte budsjettramme, og har gjort et glitrende godt arbeid.

Kvinesdal bo og rehabilitering

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
40 253 149	35 544 673	33 243 228	-2 301 445	-6,92

Viser et merforbruk på 2,3 mill. Skyldes i hovedsak disse punktene:

- Kjøpe av korttidsplasser i andre kommuner.
- Kjøp av heiser/stå-løfter/seil
- Bruk av vikarbyrå fordi enn ikke får ansatt/tak i kvalifiserte sykepleier som vil jobbe natt. Denne stillingen har vært ledig i 4 år. Høyt sykefravær i sommermånedene medførte at enn måtte leie inn vikar for å få en forsvarlig drift. Dette ga et overforbruk på vikarbyrå på 0,6 mill.
- Brukt en ekstra nattevakt på helsefagarbeider pga. det var avvik fra de ansatte og at det var urolige pasienter.

Interkommunale samarbeid

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
17 604 737	22 746 387	22 305 000	-441 387	-1,98

Hadde et merforbruk på 0,44 mill. Lister barnevern hadde alene et merforbruk på 0,738 mill.

VA-området

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
5 410 363	-6 149 520	-7 096 117	-946 597	13,34

Hadde et merforbruk på 0,947 mill. Hovedårsaken er at selvkost vann og avløp sentrum hadde et overskudd. Det er avsatt 0,55 mill. på bunden driftsfond vann og 0,65 mill. bunden driftsfond avløp.

Pensjon

Regnskap 2014	Regnskap 2015	Justert budsjett 2015	Avvik	Avik i %
12 003 020	-5 854 566	5 017 000	10 871 566	216,69

I henhold til gjeldende regnskapsregler belastes pensjonspremie i driftsregnskapet. Avviket mellom pensjonspremien og beregnende pensjonskostnader føres som premieavvik. Dersom pensjonspremien er høyere enn pensjonskostnader betyr dette et positivt premieavvik som inntektsføres i det aktuelle regnskapsåret og utgiftsføres deretter over 7 år. Negativt premieavvik framkommer når premien er lavere enn pensjonskostnader. Negativt premieavvik utgiftsføres i det aktuelle regnskapsåret og inntektsføres deretter over 7 år. Hensikten med ordningen er å sikre jevnere belastning av pensjonsutgifter i regnskapet. På kort sikt er det

beregnet pensjonskostnad som får resultat effekt mens på lang sikt er det pensjonspremien som får resultat effekt.

Som følge av at pensjonspremien har vært høyere enn de beregnede pensjonskostnader i de siste årene er akkumulert premieavvik blitt 31 mill. i 2014. På grunn av negativt premieavvik i 2015 er det nye akkumulerte premieavviket på 22 mill. Dette er utgifter som kommunen må dekke inn over driftsbudsjettet de neste 7 årene.

Kommunen har satt av midler til å dekke de fremtidige amortiseringsutgiftene. Det vil si at det brukes av fondet for å dekke utgiftene og det oppståtte premieavviket vil og føre til avsetning eller bruk til/av premieavvikfondet.

Hovedårsaken til det positive avviket på 10,9 mill. skyldes at det i budsjettet ikke var budsjettet med tilbakeføring av premiefond fra KLP. Det vil si tilbakeført overskudd fra KLP. Det innebærer at pensjonspremien for kommunen også ble lavere.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet omfatter utgifter og inntekter til investeringer i bygg og anlegg, kjøp og salg av aksjer\andeler, renter og avdrag videreutlån og utlån av egne midler. I investeringsregnskapet føres i tillegg avsetninger og bruk av fond til investeringsformål. Investeringsregnskapet er et selvstendig regnskap.

Regnskapsskjema 2A Investeringsregnskapet						
			Regnskap 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Revidert budsjett 2015	Regnskap 2014
FINANSIERINGSBEHOV	Note	Arter				
1		010-490,500-501,690,790	90 828 896	49 475 000	106 438 391	66 124 928
2		520-521	7 215 000	6 000 000	8 612 130	6 604 224
3		529	1 173 238	1 185 000	1 173 000	1 107 124
4		510-511	4 045 907	3 000 000	3 000 000	12 100 434
5		530	-	-	-	-
6	12	548,550	2 424 378	200 000	200 000	1 400 441
7		ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV	105 687 419	59 860 000	119 423 521	87 337 152
8		Finansiert SLIK:				
9		910-911	(60 384 583)	(31 806 000)	(76 573 619)	(56 315 791)
10		660-670,929	(3 085 962)	(5 850 000)	(5 050 783)	(949 937)
11		810,830,850,880,890,895	(1 520 000)	-	(1 872 000)	(2 958 000)
12		729	(13 126 266)	(7 111 000)	(14 291 616)	(7 018 115)
13		920-921,700,730-780	(11 770 284)	(4 250 000)	(4 837 667)	(12 638 403)
14		600-650,900-905	(116 710)	(2 556 000)	(2 556 000)	(325 831)
15		SUM EKSTERN FINANSIERING	-90 003 805	-51 573 000	-105 181 685	-80 206 077
16		970	(8 304 571)	(8 210 000)	(8 304 333)	(5 372 124)
17		930				
18	12	940,948,950,958	(7 379 043)	(77 000)	(5 937 503)	(1 758 951)
19		SUM FINANSIERING	-105 687 419	-59 860 000	-119 423 521	-87 337 152
20		UDEKKET/UDISPONERT	0	0	0	0

Kommunen har brukt veilederen i ”budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet” som er utgitt av kommunal- og regionaldepartementet ved avslutning av investeringsregnskapet. Det har i 2015 vært et stort fokus på at investeringsregnskapene skal være så realistiske som mulig. I veilederen er det opplyst at investeringsbudsjettet skal være 1-årig. Det er ikke alltid like praktisk å få til. Det er ett sett med saksbehandlere som har gitte antall timer i løpet av 1 år. Det er etterslep på prosjektene fra år 2014 på hele 57 mill. I

tillegg er det vedtatt i opprinnelig budsjett 2015 å gjennomføre prosjekter for 50 mill. Det sier seg selv at her blir det brudd på veilederen fra dag 1. Investeringsprosjektene er ikke realistiske med tanke på at det skal gjennomføres på 1 år. Det har medført at flere av prosjektene er blitt nedskrevet i 2015. I 2014 var det et budsjettavvik på 32%, i 2015 har kommunen klart å få ned dette avviket til 17%. Det er fortsatt en stor jobb å gjøre med å tilpasse etterslepet fra tidligere år og fremtidige prosjekter til antall timer saksbehandlere har til rådighet i løpet av et år.

Investeringsutgifter.

Investering i anleggsmidler

Opprinnelig budsjett for 2015 utgjorde 50 mill. i 2015. Overført ramme fra 2014 utgjorde 57 mill. Investeringsrammen for 2015 var altså 106,5 mill. De prosjektene som er nedskrevet og restverdiene av prosjektene vil bli overført til budsjettåret 2016. Årsaken til avviket fra budsjett mot regnskap og prosjekter som er nedskrevet kan hovedsakelig forklares med manglende ressurser til å iverksette/gjennomføre prosjekter og noen prosjekter krever grundig planlegging. I fremtiden bør en budsjettere med å se på tilgjengelig ressurs kontra prosjekter som skal bli gjennomført.

Brutto investeringsutgifter på 91 mill. er i regnskapets hovedoversikt splittet mer enn i årsberetningen, og splitting på enkelt prosjekt framgår av det detaljerte investeringsregnskapet skjema 2B. Det vises også til noter i regnskapet for ytterligere forklaringer

Noen av investeringsprosjektene går over flere regnskapsår, og det er ikke uvanlig med periodiske avvik mellom budsjett og regnskap i byggetiden.

Investeringsregnskapet viser at egenfinansieringsgraden i 2015 var på ca.42,8%. Den høye lånefinansieringsgraden innebærer en betydelig gjeldsoppbygging.

Opplisting av de største avvikene av investeringsprosjektene, disse kan og ses i årsregnskapet 2015.

Prosjekt 01010 «Folkehelseiltak»

Viser et mindreforbruk på 1,02 mill. Det er kun brukt 0,03 mill. i 2015 på prosjektet, Lys på Store-kvina. Årsaken til mindreforbruket er at prosjektet ikke er ferdigstilt.

Prosjekt 06021 «Kjøp av arealer til industriområdet på Åmodt»

Det er gjenstående midler på 1,05 mill. Årsaken til at disse ikke er blitt brukt er fordi det ikke er blitt kjøpt noe areal i 2015. Kjøpet vil skje i 2016.

Prosjekt 081 «Tilskudd kirken»

Kirkevergen har gitt beskjed til kommunen at kirken ikke trenger å få overført 1,1 mill. i 2015. Dette fordi prosjektet ikke vil begynne før 2016. Midlene blir overført i løpet av 2016.

Prosjekt 480 «Svømmebasseng»

Viser et mindreforbruk på 0,956 mill. Prosjektet har blitt nedskrevet i løpet av 2015. Mindreforbruket skyldes små forsinkelser i byggeprosjektet.

Prosjekt 497 «Boliger til vanskeligstilte 4stk.»

Det er kjøpt boenheter for 4,16 mill., og det skal kjøpes ytterligere 1 leilighet i 2016.

Netto budsjettavvik på 2,67 mill.

Prosjekt 579 «Kleivebakken grunnlagsinvesteringer 1 byggetrinn»

Viser et mindreforbruk på 1,241 mill. Prosjektet er ikke ferdigstilt og budsjettbeløpet vil bli overført til 2016. Årsaken til avviket er forsinkelser i gjennomføringen av byggeprosjektet.

Prosjekt 646 «Feda rensesanlegg»

Det måtte en dispensasjon fra reguleringsplanen, derfor ble prosjektet forsinket. Prosjektet er påbegynt i 2015 og vil bli avsluttet i 2016.

Budsjettavvik på 1,28 mill.

Utlån og forskutteringer

Post "Utlån og forskuttering" Denne består av to poster, det er utlån av startlån til innbyggerne og forskuttering av vei gjennom Lauvåsen, avtale med Konsmo hus AS jfr. K26/14 og K38/14. Avviket på 1,4 mill. skyldes at det ikke er utbetalt alt i startlån. Restbeløpet overføres til budsjett 2016.

Kjøp av aksjer og andeler

Det gjelder kjøp av eierandeler i KLP.

Avdrag på lån

Gjelder avdrag på startlån som er tatt opp i Husbanken. Avviket på 1,05 mill. skyldes at det er betalt inn mer enn budsjettet. Det er avdragsplanen som følges.

Avsetninger

Det er avsatt til to formål, det første er i henhold til avtalen med Hellvik hus K5/15 på 0,94 mill. Det andre skyldes at det er avsatt 1,49 mill. på et bundet investeringsfond forbeholdt startlån. Det vil si at innbyggerne har betalt inn ekstra på formidlingslånene Som det fremgår av KRS nr. 3 reserverer kommuneloven § 50 nr. 7 c) inntekter fra mottatte avdrag på utlån og refusjoner fra forskutteringer til nedbetaling av kommunens innlån. Dersom kommunen faktisk betaler mindre avdrag enn mottatte avdrag og refusjoner skulle tilsi, skal derfor det overskytende beløpet avsettes til bundet investeringsfond. Dette fondet kan kun anvendes til å dekke avdrag på og innfrielse av innlån.

Det er ikke tallfestet budsjettmessig på avsetning, derfor er det avvik mellom regnskap og budsjett.

Finansiering av investeringsprosjektene.

Bruk av lånemidler

Punktet **"Bruk av lånemidler"**, denne posten består av bruk av kommunale lån som er vedtatt brukt til investeringsprosjekter i investeringsregnskapet. I tillegg er det og lån som kommunen har tatt opp med Husbanken for videre utlån til innbyggerne i kommunen, såkalt startlån.

Denne må ses i sammenheng med post «Utlån og forskuttering».

Avviket på 16,2 mill. skyldes at det ikke er realisert all budsjettmessig prosjektinvesteringer og at alt startlån ikke er lånt ut.

Inntekter fra salg av anleggsmidler

Punktet **"Inntekter fra salg av anleggsmidler"**, denne består av slag boligtomter. Hovedsak tomtosalg ved elvebredden. Årsaken til avviket på 1,965 mill. er at det ikke er solgt planlagte områder ved Øye industriområde.

Tilskudd til investeringer

Denne består av boligtilskudd til boliger gjennom Husbanken, det er mottatt 1,52 mill.

Avviksbeløp på 0,352mill. skyldes at vi har fått mindre enn det som er budsjettert. Det er budsjettert med 1,872 mill.

Kompensasjon for merverdiavgift

Punktet **"kompensasjon merverdiavgift"**, avviket på 1,2 mill. skyldes at ikke alle investeringsprosjektene er ferdigstilt. Momskompensasjonen tilfaller kommunen ettersom investeringsutgiftene påløper.

Mottatt avdrag på utlån og refusjoner

Punktet **"mottatt avdrag på utlån og refusjoner"**, Mesteparten av avviket på 6,9 mill. skyldes innbetalinger fra Hellvik hus i forbindelse med prosjekt 06015. Avviket på dette prosjektet er på 4,1 mill. Denne posten har og en motpost i utgifter som er tilsvarende. Tilskudd fra Fylkeskommunene er det avvik på 1,8 mill. Årsaken er at det ikke er budsjettert med at vi skulle få 1,8 mill. fra fylkeskommunen i 2015.

Posten består også av hva innbyggerne har betalt inn i avdrag til startlånene . Avviket skyldes at innbyggerne har betalt inn 0,45 mill. for mye i henhold til ordinær avdragsplan.

Andre inntekter

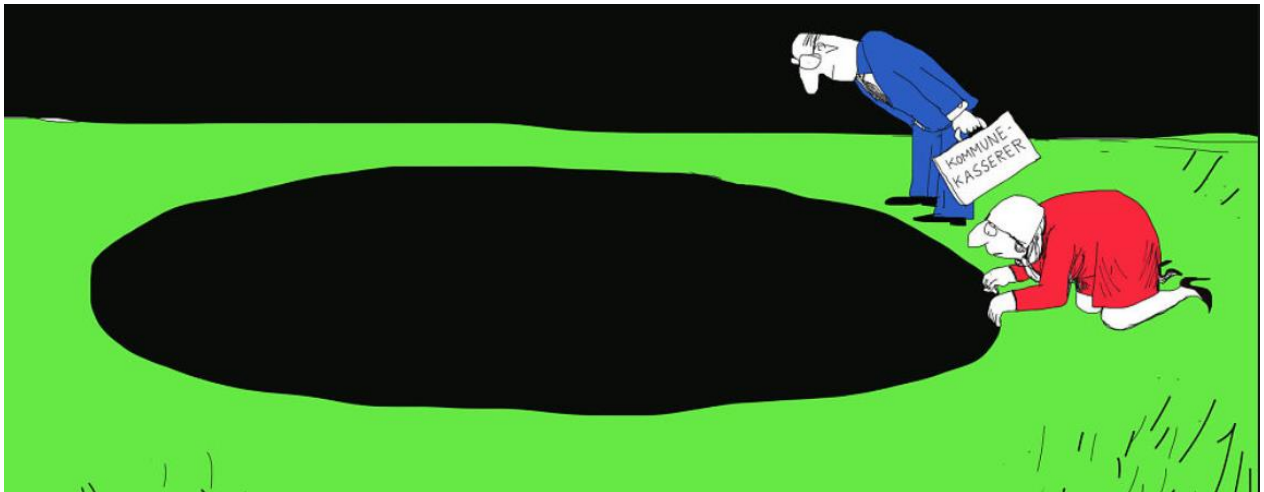
Avviket på 2,4 mill. skyldes at vi ikke har mottatt kompensasjonsmidler fra Statnett i 2015.

Overført fra driftsbudsjettet

Egenfinansieringen er 8,3 mill. i henhold til budsjettet.

Bruk av avsetninger

Det er brukt 1,4 mill. mer enn hva som er budsjettet. Det skyldes ekstra innbetaling av startlån til husbanken. Det som er avsatt på ekstraordinære avdrag til husbanken i balanseregnskapet skal kun benyttes til dette formålet.

Balansen:

Oversikt over balansen				
Kap.		Noter	2 015	2 014
	Eiendeler		1 683 783 200	1 613 285 538
2.2	Anleggsmidler	4	1 426 555 982	1 316 376 783
2.27-2.29	Faste eiendommer og anlegg	4	519 628 125	467 426 178
2.24-2.26	Utstyr, maskiner og transportmidler	4	120 150 923	104 960 695
2.22-2.23	Utlån		37 746 554	34 070 379
2.20	Pensjonsmidler	3	547 838 261	509 900 651
2.21	Aksjer og andeler	5	201 192 119	200 018 881
2.1	Omløpsmidler	1	257 227 218	296 908 755
2.19	Premieavik	3	25 204 369	35 059 732
2.13-2.17	Kortsiktige fordringer	11	40 083 463	46 885 785
2.18	Aksjer og andeler	11	1 239 792	1 837 212
2.12	Sertifikater		-	-
2.11	Obligasjoner	11	2 520 000	2 100 000
2.10	Kasse/bank/post		188 179 594	211 026 026
	<i>Sum eiendeler</i>		1 683 783 200	1 613 285 538
	Egenkapital og Gjeld			
2.5	Egenkapital		440 236 535	375 085 780
2.56	Disposisjonsfond	12	67 203 662	71 670 292
2.58	Endring av regnskapsprinsipp	14	(7 917 166)	(7 917 166)
2.51-2.52	Bundne driftsfond	12,17	26 671 365	25 649 523
2.53-2.54	Ubundne invest.fond	12	2 547 169	2 678 580
2.55	Bundne invest.fond	12	4 604 305	4 261 414
2.5950	Regnskapsmessig mindreforbruk		22 797 508	389 127
2.5900	Regnskapsmessig merforbruk		-	-
2.5960	Udisponert i investeringsregnskapet		-	-
2.5970	Udekket i investeringsregnskapet		-	-
2.5990	Kapitalkonto	15	324 329 693	278 354 010
	Gjeld			
2.4	Langsiktig gjeld	7	1 146 998 214	1 112 213 280
2.40	Pensjonsforpliktelse	3	685 482 708	660 365 895
2.41-2.42	Ihendehaverobligasjonslån		-	-
2.43-2.44	Sertifikatlån		-	-
2.45-2.49	Andre lån		461 515 506	451 847 385
2.3	Kortsiktig gjeld	1	96 548 451	125 986 478
2.31	Kassekreditt		-	-
2.32-2.38	Annen kortsiktig gjeld	20	93 645 631	121 915 142
2.39	Premieavik	3	2 902 820	4 071 335
	<i>Sum EK og gjeld</i>		1 683 783 200	1 613 285 538
			0	0
	Memoriakonti			
2.9	Memoriakonto		(0)	(0)
2.9100	Ubrukte lånemidler		44 771 924	74 190 506
2.9200-29899	Andre memoriakonti		2 827 305	1 924 998
2.9999	Motkonto for memoriakontiene		(47 599 230)	(76 115 505)

Balansen viser verdien av kommunens eiendeler per 31.12.15, og hvordan eiendelene (anleggs- og omløpsmidler) er finansiert med henholdsvis egenkapital og gjeld. Oversikten over balanseregnskapet er vist i tabellen ovenfor og i årsregnskapet for

Eiendeler:

Anleggsmidlene:

Verdiendring på anleggsmidlene fra 2014 til 2015 skyldes aktivering av nye investeringer og fradrag for avgang og avskrivninger.

Pensjonsmidlene har blitt økt med 37,94 mill. fra 2014 til 2015, disse utgjør KLP (kommunale landspensjonskasse og SPK (statens pensjonskasse). Denne økningen er basert på beregninger som viser forskjellen mellom innbetalinger, forventet avkastning av pensjonsmidler og faktisk utbetalinger.

Omløpsmidler:

Disse har blitt redusert fra 296,9 mill. i 2014 til 257,23 mill. i 2015. Hovedårsaken til nedgangen er reduksjon i premieavviket på 10 mill. Nedgang i kortsiktfordringer med 6,8 mill. Bankbeholdningen er blitt svekket med 22,8 mill.

Egenkapital og gjeld:

Egenkapital:

Egenkapitalen er styrket fra 2014 til 2015. Det skyldes i hovedsak det regnskapsmessige mindreforbruket på 22,8 mill. Kapitalkontoen er blitt styrket med 46 mill. er i hovedsak aktivering av anleggsmidler og avdrag eksterne lån. For nærmere spesifisering av kapitalkonto henvises til note 15 i årsregnskapet.

Kapitalkontoen er differansen mellom balanseført verdi av anleggsmidler og langsiktig gjeld, justert for ubrukte lånemidler. Hvor ubrukte lånemidler er andel av langsiktig gjeld som ikke er regnskapsført i investeringsregnskapet. Kapitalkontoen viser egenkapitalfinansiert andel av anleggsmidlene. $(324,330 \text{ mill.} / 1\,427 \text{ mill.}) * 100 = \underline{\underline{22,7\%}}$

Kapitalkonto per.31.12.15 = 324,33 mill.
 +Langsiktig gjeld per.31.12.15= 1 147 mill.
 -Ubrukte lånemidler per.31.12.15 = 44,77 mill.
=Anleggsmidler per.31.12.14= 1 426,56 mill.

Tabellen under viser utviklingen i egenkapitalfinansiert andel av anleggsmidlene fra 2008 til 2015:

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
22,7 %	21,1 %	21,4 %	24,2 %	26,4 %	33,4 %	35,7 %	39,0 %

Gjeld:

Årsaken til økning i gjeld er økte pensjonsforpliktelser, og lånefinansiering av investeringene.

Kortsiktig gjeld har blitt redusert, det skyldes i hovedsak forlik med DnB angående Terra. Balanse postene nullkupongmotpart Terra og skyldig renter DnB er blitt betalt tilbake og ført i regnskapet som en inntekt, utgjorde i balansen 32,64 mill.

Nøkkeltallsanalyse

Et regnskap er historie, og således i utgangspunktet helt uinteressant, fordi historien ikke er noe man kan endre. Følgelig er også nøkkeltall historiske tall. Men hvis vi skal kartlegge den veien vi skal gå (mot et mål), så må vi alltid ta utgangspunkt i nåsituasjonen. I denne sammenhengen kan nøkkeltall være et viktig instrument for å kartlegge hva som er galt, eller hva som er i ferd med å skje. De viktigste tradisjonelle nøkkeltallene omhandler likviditet og soliditet.

Hensikten med nøkkeltallsanalyse, er at man skal oppdage urovekkende trekk. Poenget er at man skal få informasjon så raskt at det er mulig å ta tak i problemområder og gjøre noe med det før det er for sent.

Likviditet

Med likviditet menes kommunens betalingsevne. For å se på kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser, kan man se på forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Dette kalles likviditetsgrad. Man bør ha en viss buffer for å dekke svingningene i likviditeten. Likviditetsgraden måles pr. årsskiftet, og sier ikke noe om likviditeten gjennom året.

Likviditetsgrad 1

Denne tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene. Likviditetsgrad 1 = omløpsmidler/kortsiktig gjeld, og nøkkeltallet bør være større enn 2, fordi noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide. For å gi et mest mulig riktig bilde av kommunens likviditet er det brukt korrigerte tall, der premieavviket er trukket fra.

Likviditetsgrad 1 viser utviklingen fra 2012-2015.

	2012	2013	2014	2015
Likviditetsgrad 1	1,85	2,21	2,15	2,48

Man ser at likviditetsgrad 1 har styrket seg de siste 4 årene.

Likviditetsgrad 2

Denne tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene, og her bør nøkkeltallet være større enn 1. Likviditetsgrad 2 = mest likvide omløpsmidler/kortsiktig gjeld. Jo høyere tallet er jo bedre.

De mest likvide omløpsmidlene er kasse, bank, og markedsbaserte plasseringer som er klassifisert som omløpsmidler, og som kan omgjøres i kontanter fort.

Ved beregningen av likviditetsgrad 2 er det benyttet korrigerte tall lik likviditetsgrad , der premieavvik er trukket i fra.

Utviklingen de siste 4 årene har vært slik:

	2012	2013	2014	2015
Likviditetsgrad 2	1,59	1,93	1,83	2,17

Likviditetsgrad 2 har hatt en styrking fra 2012 til 2015. Likviditetsgrad 2 ligger fortsatt godt over minimumsnivå for tilfredsstillende likviditet.

Likviditetsgrad 3

Denne tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene som kasse og bank, men er korrigert for ubruktelånemidler, bundne driftsfondfond, bundne investeringsfond og premieavvik. Dette nøkkeltallet bør være større enn 0,5.

	2012	2013	2014	2015
Likviditetsgrad 3	0,69	0,71	0,59	0,93

Likviditetsgrad 3 gir et mer realistisk bilde av likviditeten ettersom man trekker ut ubrukte lånemidler og bundne fond. Dette fordi lånemidler og bundne fond øker kontantbeholdningen midlertidig, men er avsatt til bestemte formål. Samtidig trekker man ut premieavviket fra kortsiktig gjeld da denne skal fordeles over flere år. Man sitter da igjen med likvider kommunen har i sin ordinære, løpende drift.

Likviditetsgrad 3 er blitt styrket fra 2014. Nøkkeltallet ligger over minimumsnivå i forhold til tilfredsstillende likviditet. Likviditetsgrad 3 bør som nevnt være over 0,5.

Likviditetsgradene viser at kommunen har en god likviditet per.31.12.15, men dette gir kun et øyeblikksbilde av likviditeten.

Kommunen må ha kontroll på likviditeten og ikke komme i en situasjon hvor kommunen lovlig har disponert alle midler, men likevel ikke kan betale sine forpliktelser slik som leverandørgjeld og lønn til de ansatte. Det er derfor viktig å bygge opp disposisjonsfondet for å møte uforutsette utgifter.

Kommunens «frie» fond per 31.12.15

Disposisjonsfondet = 67,2 mill.

- Premieavvik = 22,3 mill.
- politisk fordelte oppgaver = 16,3 mill.

«Frie» midler som ikke er bundet opp = 28,6 mill.

Mindreforbruk som skal fordeles = 22,8 mill.

Kommunen har «frie» midler på 28,6 mill., det vil si 5% av driftsinntektene. Det er anbefalt at frie midler ikke er lavere enn 5%.

Arbeidskapital:

Et supplement til likviditetsgrader er arbeidskapitalen (omløpsmidler – kortsiktig gjeld). Dette sier noe om det absolutte likviditeten. Arbeidskapitalen bør være positiv.

Differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld er arbeidskapitalen. Den gir uttrykk for kommunens evne til å betjene gjelden (forpliktelsene). Hvis endring i arbeidskapitalen er positiv så indikerer det at kommunens likviditet har blitt styrket igjennom året. Nedenfor følger kommunens arbeidskapital de siste 6 årene:

Arbeidskapitalen sier noe om kommunens likviditet						
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Omløpsmidler	257 227 218	296 908 755	270 477 622	236 714 775	218 846 027	203 129 928
Kortsiktig gjeld	96 548 451	125 986 478	113 748 676	116 424 850	103 297 804	109 945 883
Arbeidskapital	160 678 767	170 922 277	156 728 946	120 289 925	115 548 223	93 184 045
Korrigert for ubrukte lånemidler	-44 771 924	-74 190 506	-66 511 298	-39 303 347	-35 508 892	-16 388 812
Bokført Arbeidskapital	115 906 843	96 731 771	90 217 648	80 986 578	80 039 331	76 795 233
Bokført Arbeidskapital	115 906 843	96 731 771	90 217 648	80 986 578	80 039 331	76 795 233
Akkumulert premieavvik	-22 301 549	-30 988 397	-23 190 940	-23 496 239	-12 781 483	-12 838 019
Reell arbeidskapital	93 605 294	65 743 374	67 026 708	57 490 339	67 257 848	63 957 214
Bundne investeringsfond	4 604 305	4 261 414	3 735 829	1 332 744	737 646	737 646
Bundne driftsfond	26 671 365	25 649 523	26 581 812	23 265 700	22 757 313	24 304 455
Frie midler	62 329 624	35 832 437	36 709 067	32 891 895	43 762 889	38 915 113

Kommunen har en positiv arbeidskapital på litt over 160 mill.

Arbeidskapitalen sier noe om kommunenes betalingsevne på kort sikt. Premieavvik ligger som en del av kommunens omløpsmidler, men er i realiteten bundet og dermed av langsiktig karakter. Premieavviket kan ikke omgjøres til betalingsmidler slik som kortsiktig fordringer som blir betalt.

Og ubrukte lånemidler er også en del av omløpsmidlene, ubrukte lånemidler er bundet til investeringer. Det er derfor riktig å korrigere arbeidskapitalen med disse to komponentene for å se det riktige nivå og utvikling av arbeidskapitalen. En kommer da frem til en «Reell arbeidskapital» (Se tabell ovenfor). Det vises at en betydelig del av arbeidskapitalen er reservert til bestemte formål, men kun en begrenset andel er reell driftslikviditet. Det er derfor nødvendig å fortsette å styrke driftslikviditeten fremover.

Den reelle arbeidskapitalen har fra 2014 til 2015 økt med 28 mill.

Dersom man ser på arbeidskapitalen i % av driftsinntektene, har kommunen en arbeidskapital på 28% av driftsinntektene. Men så lenge en andel av arbeidskapitalen består av ubrukte lånemidler og premieavvik, er ikke den reelle arbeidskapitalsituasjonen like sterk som den gir uttrykk for. Korrigert for ubrukte lånemidler og premieavvik utgjør arbeidskapitalen 16,4% av driftsinntektene. Det må også ta hensyn til at deler av fondsmidlene er knyttet til bestemte formål. Arbeidskapitalen bør utgjøre minst 8-10% av driftsinntektene. Kommunene har en positiv «reelle arbeidskapital» som ligger inn forbi anbefalt grense.

Soliditet

Med soliditet menes kommunens evne til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosent gir informasjon om soliditeten. Betydelige låneopptak over tid vil forverre soliditeten, som igjen vil bidra til å svekke nivået på fremtidig tjenesteproduksjon.

Egenkapitalprosenten har utviklet seg slik de siste 4 årene:

	2012	2013	2014	2015
Egenkapital prosenten	25,92	23,59	23,25	26,15

Egenkapitalprosenten sier noe om hvor stor andel av kommunens samlede eiendeler som er finansiert med egenkapital. Den resterende andel av kommunens eiendeler er finansiert med fremmedkapital/lån. Jo høyere egenkapitalprosent, desto bedre soliditet. Kommunens egenkapitalprosent har i perioden har vært på et jevnt nivå. Årsaken til oppgangen fra 2014 til 2015 er at kommunen har finansiert sine investeringer med litt mindre bruk av lån fra 2014 til 2015.

Gjeldsgraden

Definisjonen på gjeldsgraden er (sum gjeld/sum egenkapital) viser forholdet mellom hvor stor gjelden er i forhold til egenkapitalen. Denne definisjonen passer godt til det private regnskapet. For kommunen vil en gjeldsgrad være forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter ekskl. finansinntekter og er nøkkeltall som viser kommunens økonomiske handlefrihet. Startlån er inkludert i brutto lånegjeld.

Har valgt å ta brutto lånegjeld korrigeret for startlån, ubenyttede lånemidler og gjelden til Kvinesdal kommunebygg as. Årsaken til at gjelden til Kvinesdal kommunebygg as bør være med er at kommunen har opprettet et as som kommunen betaler en leie til istedenfor direkte avdrag på lånet. Kommunebygg as er 100% eid av Kvinesdal kommune. Ved å opprette et as å ta opp et lån i as vil lånet ikke vises direkte i kommuneregnskapet.

Nedenfor vises utviklingen i gjeldsgraden fra 2011-2015:

	2011	2012	2013	2014	2015
Brutto lånegjeld	331 821 047	362 225 937	416 971 075	451 847 385	461 515 506
Lån Kvinesdal kommunebygg as	38 541 247	39 304 190	37 748 421	36 877 611	35 938 159
Startlån	-16 084 081	-27 853 211	-31 954 341	-32 767 651	-33 881 744
Ubruktelånemidler	-35 508 892	-39 303 347	-66 511 298	-74 190 506	-44 771 924
Korrigeret lånegjeld	318 769 321	334 373 569	356 253 857	381 766 839	418 799 997
Driftsinntektene	473 479 254	491 655 912	518 928 859	546 050 752	567 908 965
Gjeldsgrad	0,67	0,68	0,69	0,70	0,74

Gjeldsgraden viser hvor mye kommunens langsiktige gjeld som skal betjenes av kommunens ordinære driftsinntekter. Økende gjeldsgrad innebærer at betjeningen av gjeldsutgifter vil legge beslag på en økende andel av kommunens midler.

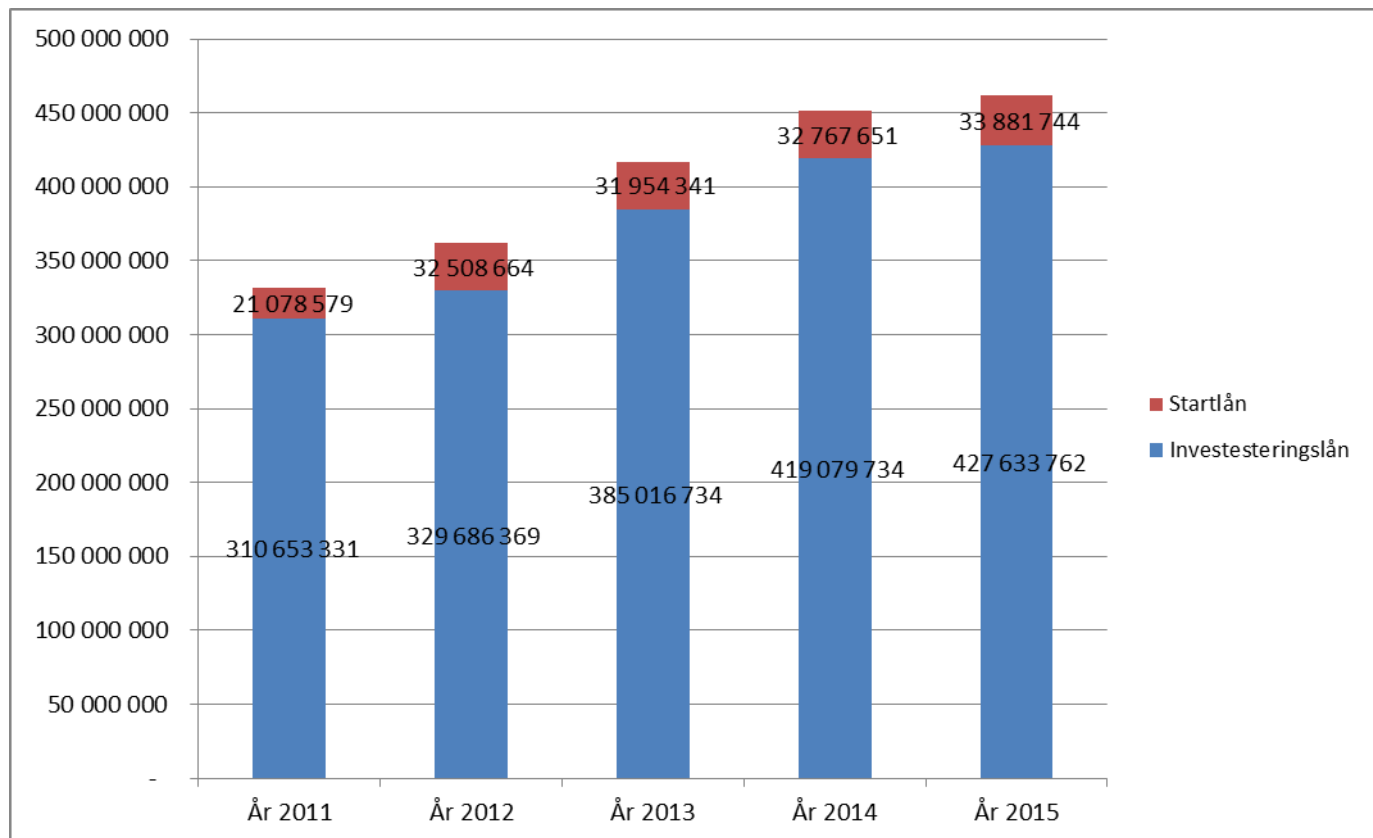
Målsetning til kommunen bør være at gjeldsgraden ikke er høyere enn 50%. En gjeldsgrad på 74% er i overkant høyt i følge økonomisjefen.

Utviklingen i kommunens lånegjeld:

Kommunens sin andel av lånefinansiering av sine investeringer, medfører rente- og avdragsutgifter i driftsregnskapet. Kommuneloven stiller også som kjent krav til hvor store avdrag som minimum må dekkes over driftsbudsjettet. KL.§ 50 pkt.7.

Kvinesdal kommunes gjeld er fordelt på to hovedgrupper. Dette er lån opptatt til investeringsformål og lån knyttet til videre utlånordninger – ”startlån”. Kvinesdals kommunes gjeldsforpliktelse øker i forhold til de andre årene. Dette skyldes store årlige investeringer, samt liten egenfinansieringsevne.

Nedenfor vises utviklingen fra 2011 til 2015 i graf og tabell.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gjeld til investeringsformål	235 240 395	257 206 134	280 531 602	309 576 791	334 372 726	385 016 734	419 079 734	427 633 762
Videre utlån "Startlån"	13 979 980	15 002 856	16 424 999	22 244 256	27 853 211	31 954 341	32 767 651	33 881 744

Fra 2014 til 2015 økte gjeld til investeringsformål og startlån med 9,67 mill. Økningen er differansen mellom nye lån og betalte avdrag i drifts- og investeringsregnskapet.

Dersom man skal få låneandelen ned mot et sunt nivå på 50% (gjeld i % av driftsinntektene) bør kommunen redusere investeringsnivået, og nye låneopptak bør ikke overstige det kommunen totalt betaler i avdrag pr. år.

Likestilling og mangfold:

Kommuneloven §48, nr.5, 2.ledd stiller krav om at det må redegjøres for likestilling i kommunen i årsberetningen. Redegjørelsen skal inneholde faktisk tilstand, og iverksatte og planlagte tiltak for å fremme likestilling og forhindre forskjellsbehandling i strid med lovverket.

Kommuneplanens målsetting

Gjennom systematisk og langsiktig arbeid skal Kvinesdal bli et likestilt samfunn med gode levekår som inkluderer alle innbyggerne i det gode liv

Likestillingsloven, diskrimineringsloven og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven pålegger kommunen å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, både som offentlig myndighet og som arbeidsgiver. Disse pliktene gjelder kjønn, etnisitet, nedsatt funksjonsevne og religion mv.

Indikator for kjønnslikestilling i kommunene

	Kvinesdal	Kvinesdal	Kvinesdal	Vest-Agder	Landet
	2008	2011	2014	2014	2014
Andel barn 1-5 år i barnehage (%)	80,3	85,9	88,9	88,5	90,2
Kvinneandel blant kommunestyrerepresentanter (%)	33,3	33,3	37	36,0	39
Andel menn med høyere utdanning (%)	11,7	12,8	14,4	24,9	28,1
Andel kvinner med høyere utdanning (%)	16,7	18,3	20,6	31	34,3
Andel menn (20-66 år) i arbeidsstyrken (%)	82,4	80,1	79,8	82,5	83,1
Andel kvinner (20-66 år) i arbeidsstyrken (%)	77,8	75,8	76	75,9	77,6
Gjennomsnittlig bruttoinntekt, menn (kr)	418 300	422 300	464 800	490 400	503 600
Gjennomsnittlig bruttoinntekt, kvinner (kr)	227 700	255 300	289 200	305 600	338 900
Andel sysselsatte menn (20-66 år) som jobber deltid (%)	15,3	14,6	13,2	15,2	14,2
Andel sysselsatte kvinner (20-66 år) som jobber deltid (%)	54,1	54,3	53,4	44,2	34,7
Andel fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden	53,9	61,5	60	68	68,2
Grad av kjønnsbalansert næringsstruktur (skår)	0,42	0,41	0,4	0,56	0,60
Andel kvinner blant sysselsatte (20-66 år) i offentlig sektor (%)	81,9	81,4	81,2	72,9	70,4
Andel kvinner blant sysselsatte (20-66 år) i privat sektor (%)	30,1	29,4	28,5	35,2	36,6
Kvinneandel blant ledere (20-66 år) (%)	30	34,9	31,5	32,3	35,8
Grad av kjønnsbalanse i utdanningsprogram på videregående skole (skår)	0,58	0,57	0,62	0,66	0,68

Kilde:SSB

I følge Statistisk sentralbyrås indikatorer for kjønnslikestilling scorer Kvinesdal kommune lavere på en del indikatorer enn Vest-Agder og landet. Men man ser at det skjer en gradvis endring i positiv retning på de fleste indikatorene. Sammenlignet med 2008 er andel barn i barnehage og andel kvinnelige representanter i kommunestyre økt. Andel kvinner og menn med høyere utdanning har økt jevnt i Kvinesdal i løpet av de siste 6 årene, men tallene ligger fortsatt langt under snittet i fylket og i landet.

Forskjellene i menns og kvinners deltidsarbeid og inntekter er viktige likestillingsutfordringer i Kvinesdal kommune. Andel sysselsatte kvinner i deltidsstillinger er fortsatt vesentlig høyere i Kvinesdal kommune enn i Vest-Agder og i landet. Kvinner har allikevel i tidsrommet 2008-2014 økt mer enn menn i brutto inntekt. Andel kvinner blant sysselsatte i offentlig sektor er høy i kommunen, og tilsvarende lav i privat sektor.

Kjønnsbalanse og lønn

	Kjønnsbalanse		
		Kvinner	Menn
Gjennomsnittlig årslønn (basis 100 %)	2015	420 700 kr	489 500 kr
Gjennomsnittlig årslønn i kommunen totalt (basis 100 %)	2015	432 100 kr	
Årslønn 350 000 - 399 000 kr	2015	94 %	6 %
	2014	93 %	7 %
Årslønn > 400 000 kr	2015	74 %	26 %
	2014	73 %	27 %
Rådmann, stab, toppledergruppe	2015	44 %	56 %
	2014	44 %	56 %
Enhetsledere	2015	53 %	47 %
	2014	56 %	44 %
Ansatte kvinner i faste stillinger	2015	82 %	18 %
	2014	83 %	17 %
Kvinner av vikarer for faste stillinger	2015	88 %	12 %
	2014	89 %	11 %

Kvinesdal kommune er en stor organisasjon med 457 årsverk fordelt på 591 ansatte. Da er ikke lærlinger, tillitsvalgte, arbeid med bistand eller ordfører medregnet. Hovedvekt av tilsatte i kommunal sektor er kvinner.

Oversikt over andel kvinner og menn i heltids- og deltidsstillinger i kommunen

Stillingsstørrelse %	2014			2015		
	Andel kvinner	Andel menn	Totalt antall	Andel kvinner	Andel menn	Totalt antall
Mindre enn 35	6 %	8 %	38	6 %	9 %	40
35-60	20 %	8 %	106	19 %	14 %	109
61-80	20 %	9 %	109	26 %	8 %	138
81-99	23 %	7 %	119	13 %	2 %	60
100 (heltid)	31 %	68 %	227	36 %	67 %	244
totalt	100 %	100 %	599	100 %	100 %	591
Totalt antall	497	102		497	94	

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for kvinner og menn i kommunen

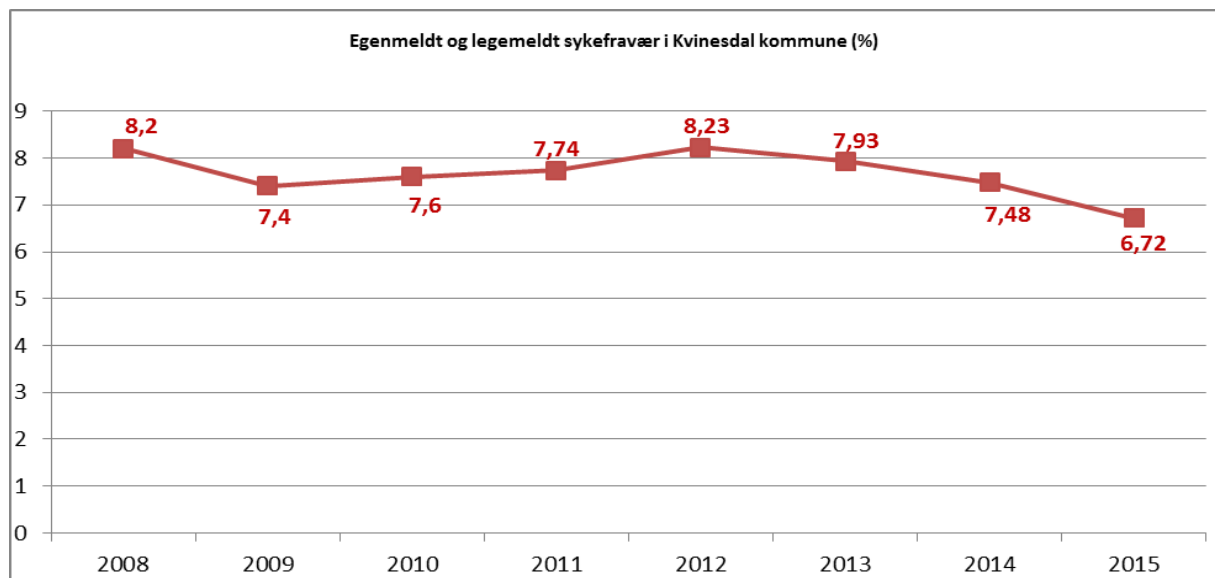
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse %	Kvinner	Menn	Totalt
2015	68,53 %	74,84 %	69,53 %

Foreldrepermisjon, sykefravær og fravær pga. sykt barn

		Kvinner	Menn
Foreldrepermisjon	2015	30 stk	2 stk
	2014	34 stk	4 stk
Sykefravær for hvert kjønn	2015	7,02 %	5,22 %
	2014	8,00 %	5,09 %
Fravær pga. sykt barn	2015	0,18 %	0,02 %
	2014	0,21 %	0,02 %

Utvikling sykefravær

Sykefravær er høyere for kvinnelige ansatte enn for ansatte menn i Kvinesdal kommune. Kvinnenes sykefravær har gått ned til 7,0 % i 2015 (jf. 8,0 % i 2014). Det har vært en nedgang i det totale sykefravær i Kvinesdal kommune i løpet av de siste 4 år.

Kvinesdal kommune jobber aktivt med reduksjon av sykefraværet. Det ble bevilget midler fra politisk hold til et eget prosjekt (2013 – 2016) som omfatter ulike tiltak og aktiviteter, både for enheter med særlig høyt fravær og for hele kommunen.

Kommunedelplan «Levekår og likestilling»

Handlingsplan for likestilling blir gjennomgått i formannskapet hver høst. Måloppnåelse/status på tiltak samt nye tiltak/ nye fokusområder for likestillingsarbeidet blir utformet.

Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold på Agder 2015–2027 (LIM – planen) vil blitt tatt med i det videre arbeidet med likestilling og mangfold i Kvinesdal kommune.

Evaluering av handlingsplan for likestilling

Helsestasjonen har i sin handlingsplan mål om at «Far deltar i større grad på helsestasjonen». Tiltakene som ble satt opp var å ferdigstille rutiner, gjennomføre disse og måle endringene.

Tiltakene har vært/ blir gjennomført som planlagt på følgende måte:

- Ved hjemmebesøk etter fødsel blir alle rutinemessig oppfordret til at begge foreldre følger barnet på helsestasjonen når de har anledning til dette.
- Ved innkallinger til helsekontroller blir brev sendt til begge foreldre. Dette gjelder også når foreldre ikke lever sammen men begge har kontakt med barnet.
- Ved 11 mnd. kontroll (hos familiekonsulent) og ved 4 års kontroll blir det invitert spesielt til at begge foreldre møter sammen med barnet.

Barnehagene i Kvinesdal jobber aktivt med likestillingsarbeidet, og har oppnådd gode resultater.

Barnehagen har jobbet med et prosjekt for å fremme kjønnslikestilling og rekruttering av menn til barnehagen. Gutter i ungdomsskolen får mulighet til å jobbe i en barnehage en dag i uka + en uke (i vinterferie eller sommerferien). Ungdomsskoleguttene må søke på stillingene. De får veiledning av en mannlig barnehageansatt i den tiden de er ansatt som lekeressurs. De får også lønn for jobben

Holdningsskapende arbeid i forhold til likestilling er et fokusområde i skolen, og dette arbeidet er en integrert del av alle fag der det er naturlig. Vi følger også Kunnskapsløftets kompetansemål i forhold til dette. Lærere ved de ulike skoler har gjennomgått kursing i likestillingsverktøyet «Fritt Valg.»

I faget utdanningsvalg blir verktøykassen brukt i begynnelsen av 8. trinn som en del av arbeidet med å skape trygge klassemiljøer, og som arbeidsmetoder i karriereveiledningen alle tre årene.

Heltidskultur vil være viktig fokus framover. Større stillingsprosent kan bidra til større tilstedeværelse og helhetskultur. Dette gir igjen større kontinuitet og kvalitet på tjenestene. Som i andre kommuner på Sørlandet er en stor del av deltidsarbeidet ønsket fra den kvinnelige ansattes side, for eksempel på grunn av omsorgsforpliktelser. Kvinesdal kommune som arbeidsgiver må derfor jobbe videre med kulturen og bidra til en økning av stillinger, for eksempel ved å jobbe for stillingsstørrelse 60-80-100 %. Lokale retningslinjer ble utarbeidet og implementert i helse og omsorgssektoren.

Handlingsplan for likestilling i Kvinesdal kommune 2014-2016

Område	Mål	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
Helsestasjon	Far deltar i større grad på helsestasjonen Kartlegging av fedres opplevelse ved besøk på helsestasjonen	Gjennomføre måling Gjennomføre kartlegging	2014-2016 2014-2016	Avdelingsleder ved helsestasjonen
Barnehage	Barna har respekt for hverandres ulike valg. Personalet i barnehagene utfører en pedagogikk som fremmer likestilling. Lekeressurs i barnehagene mangfold i barnehagen – ved	Lekeressurs: Ungdomskolegutter inn i barnehagene. Kurs for personalet i barnehagene for bevissthet på likestilling i det pedagogiske arbeidet i	2014-2015 2014-2016	Enhetsleder for barnehagene

	blant annet å øke antall menn som jobber i barnehagene (lang sikt).	barnehagen. Bruk av Likestillingskofferten.		
Barneskole	Barna har respekt for hverandres ulike valg. Personalet i skolen utfører en pedagogikk som fremmer likestilling.	I sektormøtet blir det enighet om hvilke tiltak som skal iverksettes for å nå målene i planen. Alle skolene må rapportere på iverksatte tiltak og måloppnåelse.	2014-2016	Enhetsleder
Ungdomsskole	Gutter og jenter får flere valgmuligheter når det gjelder yrkesvalg. Barna har respekt for hverandres ulike valg. Personalet i skolen utfører en pedagogikk som fremmer likestilling.	Arbeide videre med verktøykassen «Mot og selvfølelse» for å gi den enkelte elev muligheter uavhengig av tradisjonelle kjønnsroller.	2014-2016	Enhetsleder
It's learning	Verktøykassen «Fritt valg» er lett tilgjengelig	Legge inn verktøykassen på en lett tilgjengelig måte	2014-2016	Enhetsleder/rådgiver
Representasjon i kommunestyret	Bedre kjønnsfordeling	Politiske partier gjennomfører tiltak	2014-2016	Ledere for de ulike politiske partier
Heltidskultur innen helse og omsorg	60% - 80% - 100% stillinger	Oppfølgingsplan etter endt prosjekt «turnus som innovasjon»	2014-2016	Personalsjef
All saksbehandling og rapportering/ Virksomhetsplaner	En likestilt kommune	Bevisstgjøring i alle ledd	Hele tiden	Saksbehandlere, enhetsledere
Mangfoldperspektiv	En likestilt kommune: Alle har like muligheter uavhengig av kjønn, etnisitet, seksuell	Prosedyrer og reglement Bevisstgjøring i	2014-2016	Personalsjef Rådmann/personalsjef

	orientering, funksjonsevne eller sosial bakgrunn. Likestilling i arbeidsgiverpolitikk en	alle ledd, informasjon på lederforum		
--	--	--------------------------------------	--	--

Handlingsplanen skal rulleres høsten 2016.

Beholde og rekruttere

Plan for å beholde og rekruttere arbeidskraft i Kvinesdal kommune ble vedtatt i 2012. I planen er det lagt inn tiltak for å benytte arbeidskraftreservene hos personer med nedsatt funksjonsevne og i innvandrerbefolkningen, mindre bruk av deltid og en effektiv livsfasepolitikk.

I kommunens ansettelsesreglement presiseres at det ikke anledning til å legge vekt på søkers politiske syn, seksuell orientering, funksjonshemming, alder, kjønn, etnisitet, språk, religion, livssyn m.v.

Seniortiltak

Kommunens seniorplan bygger på en grunnholdning om at seniorer er en ressurs med verdifull kompetanse som virksomheten trenger. Planens tiltak er derfor rettet inn mot å få ansatte til å stå lenger i arbeid. Av tiltakene kan nevnes tilbud om årlig seniorsamtale med leder, herunder vurdering av behov/muligheter for tilrettelegging av arbeidet (fra 55 år), deltakelse på seniorsamling hvert annet år (fra 58 år) og 5 ekstra fridager pr. år (fra 62 år). Det ble gjennomført en samling for ansatt i seniorgruppen (55år og eldre) i kommunen med informasjon fra blant annet KLP og BHT i 2015.

Lønns- og arbeidsforhold

Lønnspolitiske retningslinjer for Kvinesdal kommune skal fremme og ivareta likelønn, herunder likebehandling mellom kjønnene i vurdering av lønn og avansement.

Beskyttelse mot trakassering

Kvinesdal kommune har utarbeidet og tatt i bruk Policy og prosedyre for forebygging og håndtering av mobbing, trakassering og utilbørlig adferd. I formålserklæringen heter det at alle ansatte i Kvinesdal kommune skal behandles med respekt og verdighet. Mobbing og trakassering aksepteres ikke. De mest sentrale lovgrunnlagene er arbeidsmiljøloven,

likestillingsloven, diskrimineringsloven om seksuell orientering, diskrimineringsloven om etnisitet og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Det ble gjennomført en dagssamling om temaet for alle ledere, TV og verneombud i 2015.

Arbeidstid

Arbeidstidsordningen er lik for begge kjønn.

Sammensetning av kommunestyrets medlemmer pr. 31.12.15:

	Antall	Andel
Kvinner	10	37 %
Menn	17	63 %
Sum	27	100 %

Kommunestyret har en kvinnerepresentasjon på 37 %. I forrige periode var det 33% kvinnerepresentasjon.

Sammensetning av rådmannens ledergruppe pr. 31.12.15:

	Antall	Andel
Kvinner	2	25%
Menn	6	75%
Sum	8	100%

Etiske retningslinjer:

Kommunen har utarbeidet retningslinjer med sikte på å bevisstgjøre ansatte i etisk atferd. Formålet er å sikre en verdimeisig, moralsk og etisk bevissthet som veiviser i den daglige samhandling med kolleger, brukere og samarbeidspartnere. Retningslinjene ligger lett tilgjengelig på kommunens internettsider. Etiske retningslinjer har vært tema på lederforum og skal med jevne mellomrom tas opp på personalmøter. Pleie- og omsorgstjenesten praktiserer etisk refleksjon. Etisk refleksjon kan gi flere handlingsalternativer og begrunnelser for handling.

Diskriminering:

Det er iverksatt tiltak for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling og diskriminering i strid med likestillingslovgivning.

Inkludering:

Kommunen har forpliktet seg til å jobbe aktivt med et mer inkluderende arbeidsliv (IA). Det legges til rette for ansatte med redusert funksjonsevne så langt det er mulig. Videre samarbeider kommunen med NAV og andre aktører i å tilby et antall plasser til arbeidstrening, språkpraksis og lignende.

Interkommunalt samarbeid

Listerrådet.

Kvinesdal kommune har interkommunalt samarbeid av Listerrådet. Her fører vi regnskap og arkiv. Hovedkontoret ligger i Lyngdal. Listerrådet er definert etter kommuneloven § 27. Listerrådet er et politisk og administrativt samarbeid mellom de seks vestligste kommunene i Vest-Agder. Det er Sirdal, Kvinesdal, Flekkefjord, Hægebostad, Farsund og Lyngdal.

Leder av Listerrådet er Arnt Abrahamsen (ordfører i Farsund). Han leder også arbeidsutvalget som består av regionens ordførere. Rådmannsutvalget er forberedende organ for arbeidsutvalget og rådet.

Svein Vangen (bilde)er Listerrådets daglige leder. Han har kontor i Postgården i Lyngdal.

Regnskapet til Listerrådet med driftsregnskapet og balansen vises i note 25 i årsregnskapet.

Arbeidsgiverkontrollen er definert i henhold til kommuneloven § 28-1 B, administrativt vertskommunesamarbeid. Hovedkontoret ligger i Kvinesdal kommune, og har ansatt 3 personer fordelt på 2,2 årsverk. De andre kommunene som er med i samarbeidet er Sirdal, Flekkefjord, Farsund, Lyngdal, Hægebostad, Åseral og Lindesnes. Arbeidsgiverkontrollen i Vestre agder er organisert under skatteoppkreveren i Vestre Agder.

Det var planlagt 96 kontroller og alle ble gjennomført. Resultatkravet fra skatt sør er på 5 % kontroller av antall arbeidsgivere i deltakende kommuner.

Skatteoppkreveren i Vester Agder

Er definert i henhold til kommuneloven § 28-1 B, administrativt vertskommunesamarbeid. Hovedkontoret ligger i Kvinesdal kommune. Samarbeidet startet 01.05.2015 med Flekkefjord og 01.10.2015 med Farsund. I 2015 var det 3 kommuner som var med på samarbeidet Flekkefjord, Farsund og Kvinesdal.

For videre detaljer vises det til årsrapporten for 2015 skatteoppkreveren.

Kreftrelaterte inntekter som Kvinesdal kommune har:

Inntekter i form av	Regnskap 2015	Opprinnelig budsjett 2015	Revidertbudsjett 2015
Konsesjonskraftinntekt	6 274 086	6 844 000	6 410 000
Konsesjonsavgift	6 986 002	6 700 000	6 700 000
Eiendomsskatt på kraftproduksjonsanlegg	42 131 755	40 398 000	40 235 000
Naturressursskatt	24 075 409	22 911 000	22 911 000
Sum	79 467 252	76 853 000	76 256 000

Egenkontroll:

Egenkontrollen handler dypest sett om et levende lokaldemokrati og en tillitsskapende forvaltning i kommunen. Egenkontrollen i kommunen ivaretas i hovedsak av kontrollutvalget, revisjonen og rådmannen. Kommunestyret er også en viktig aktør i egenkontrollarbeidet. Etter rådmannens syn er det et godt samspill mellom aktørene i egenkontrollen.

Rådmannen internkontroll består av planlagte kontrolltiltak som gjennomføres årlig. Det foregår også mye internkontrollarbeid på tjenesteenhetene. Det er et potensial for forbedring i arbeidet, særlig på å utøve et kontrollarbeid basert på risikanalyser.

Utviklingen fremover

Rådmannen har i flere år hatt fokus på å konsolidere drifta og tilpasse drifta til rammene.

I god økonomistyring ligger friheten til å utvikle kommunen videre. Kommunen har store planer for fremtiden og da er det viktig at kommunen også har økonomisk handlingsrom til å realisere investeringer og andre tiltak som kan fremme ”Bolyst og attraktivitet”. Rådmannen vil fortsatt ha fokus på en effektiv drift, god kommunal tjenesteproduksjon, ivaretagelse av vår viktigste ressurs – alle våre gode medarbeidere, og sist, men ikke minst, ha så god økonomistyring at det gir mulighet til egenfinansiering av investeringer.

Statlige styringssignaler og forventet utvikling i rammebetingelsene:

Kvinesdal kommune opplever at rammetilskuddet ikke er med på å finansiere hele lønnsoppgjøret samt pensjonsøkningen. Det medfører at vi med årene får tildelt mindre midler til å dekke utgiftene. Videre er det gitt signaler om at rammetilskuddet kan bli redusert som følge av ny inntektsomlegging. Kvinesdal kommune har avgitt svar på høringen om nytt inntektssystem. Våren 2016 får kommunen vite mer om konsekvensene av det nye inntektssystemet.

Vesentlige endringer i kommunens inntekter:

Eiendomsskatten er med på å sikre Kvinesdal kommunes skatteinntekter. NHO har aktivt drevet lobbyvirksomhet ovenfor Finansdepartementet for å få maskiner og tilbehør ut av eiendomsskattegrunnlaget for ”verk og bruk”. Det foregår en utstrakt korrespondanse mellom departementet og NHO. Det er stor politisk uenighet om eiendomsskatten. Eiendomsskatten er satt under betydelig press og Kvinesdal kommune kan miste store inntekter ved et eventuelt bortfall av eiendomsskatten.

Opplysninger om pågående rettsaker med vesentlig økonomisk betydning for kommunen:

Kvinesdal kommune har sammen med 7 andre kommuner saksøkt forsikringsselskapet ACE ved stevning 27 april 2009. Saken ble delt slik at kommunene Hattfjelldal og Haugesund ble behandlet i tingretten over fem uker i januar/februar 2014, mens Kvinesdal og de fem andre kommunene ble undergitt en skriftlig behandling.

Haugesund kommune vant frem med sitt krav overfor ACE (50 millioner kroner + forsinkelsesrenter, til sammen 75 millioner kroner). ACE ble frifunnet for bl.a Kvinesdals krav på forsikringsrettslig grunnlag (forsikringsdekningen var uttømt som følge av at Haugesund kommune vant fullt ut). Det er en underliggende avtale mellom alle kommunene

som regulerer fordeling av kostnader og eventuelt tilkjent beløp. Tingrettens avgjørelse ble anket av samtlige parter (inkludert Kvinesdal). Ankeforhandlingen i Borgarting lagmannsrett ble avsluttet 5. februar 2016, og dom foreligger pt. ikke. Dette innebærer at ACEs erstatningsforpliktelse overfor bl.a Kvinesdal ikke er endelig avgjort. Dersom kommunene vinner fullt frem i lagmannsretten innebærer dette at kommunene har krev på 100 millioner kroner i forsikringsdekning, og eventuelt forsinkelsesrenter. Dersom ACE vinner frem i søksmålene risikerer kommunene å måtte betale sakens omkostninger.

Det vises og til note 20 i årsregnskapet.